

Bijlage 1: Inventarisatie doorlooptijden van betaling door Rijk in bouwsector

I. Inleiding

Onderzoek Bouwend Nederland

Op 5 april 2022 publiceerde Bouwend Nederland de resultaten van een onderzoek naar de betaaltermijnen van publieke opdrachtgevers (Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en ProRail) in de infrasector. Op basis van het, in opdracht van Bouwend Nederland, uitgevoerde onderzoek concludeert Bouwend Nederland dat het gemiddeld 75 dagen duurt voordat het uitgevoerde werk in de infrasector wordt betaald door deze publieke opdrachtgevers.

Cash Discovery heeft het onderzoek in opdracht van Bouwend Nederland uitgevoerd. Cash Discovery heeft in haar onderzoek geanalyseerd wat de doorlooptijden van betaling zijn in twaalf projecten waarbij Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en ProRail opdrachtgever zijn. Hierbij zijn acht projecten meegenomen waarbij Rijkswaterstaat opdrachtgever is, twee projecten waarbij Rijksvastgoedbedrijf opdrachtgever is, en twee projecten waarbij ProRail opdrachtgever is. Het onderzoek geeft niet duidelijk weer op welke basis deze projecten zijn geselecteerd en of zij representatief zijn.

Inventarisatie doorlooptijden van betaling door Rijk in bouwsector

Zoals aangegeven in het Tweede Kamer commissiedebat Ondernemen en Bedrijfsfinanciering van 6 april 2022 neem ik signalen serieus dat de betaaltermijnen van de Rijksoverheid veel hoger kunnen liggen dan 30 dagen. Het is voor ondernemers van belang dat zij op tijd worden betaald door hun afnemers. Snelle betaling biedt ondernemers namelijk meer financiële ademruimte. Het op tijd betalen van facturen door de Rijksoverheid, provincies en gemeenten is van wezenlijke invloed op de financiële positie van ondernemingen en daarmee op de economische kracht. De overheid heeft niet alleen een wettelijke verplichting om tijdig te betalen, maar vervult hierin ook een voorbeeldfunctie.

Daarom heb ik samen met de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en de minister van Infrastructuur en Waterstaat geïnventariseerd waar in het proces (eventuele) problemen ontstaan met betrekking tot late betaling en hoe we dat kunnen versnellen. De inventarisatie richt zich op de doorlooptijden van betaling in de bouwsector door Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en ProRail.

II. Achtergrond

Contractvoorwaarden

In de bouwsector hebben opdrachtgevers en opdrachtnemers gezamenlijk algemene voorwaarden opgesteld (paritair), de Uniforme administratieve voorwaarden (UAV 2012 en UAV-GC 2005). Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf en ProRail hanteren ook meestal deze standaardcontractvoorwaarden. De UAV-GC worden gebruikt bij geïntegreerde bouworganisatievormen, zoals het gezamenlijk uitbesteden van ontwerp- en uitvoeringstaken. Rijkswaterstaat en Rijksvastgoedbedrijf hanteren de UAV 2012 alleen als de uitvoering wordt aanbesteed. ProRail gebruikt de UAV 2012 nog nauwelijks. Het proces van uitvoering van werk tot aan betaling wordt in belangrijke mate bepaald door deze voorwaarden en zijn daarom van belang bij deze inventarisatie.

Afspraken over betaling

Onder de **UAV-GC 2005** is het gebruikelijk om in termijnen te betalen. De opdrachtnemer doet een voorstel voor een termijnstaat/termijnschema. Hierin geeft hij aan in welke termijnen hij welke onderdelen van het project wil gaan uitvoeren en welke betaalposten hij in rekening wil brengen. Rijkswaterstaat en Rijksvastgoedbedrijf bepalen vooraf de tijdsduur van de termijn, in de meeste gevallen zijn deze als standaard opgenomen in de modelcontracten. Rijkswaterstaat en Rijksvastgoedbedrijf maken meestal gebruik van termijnen van vier weken, waarbij de opdrachtnemer de mogelijkheid heeft om aan te geven welke onderdelen van het project kunnen

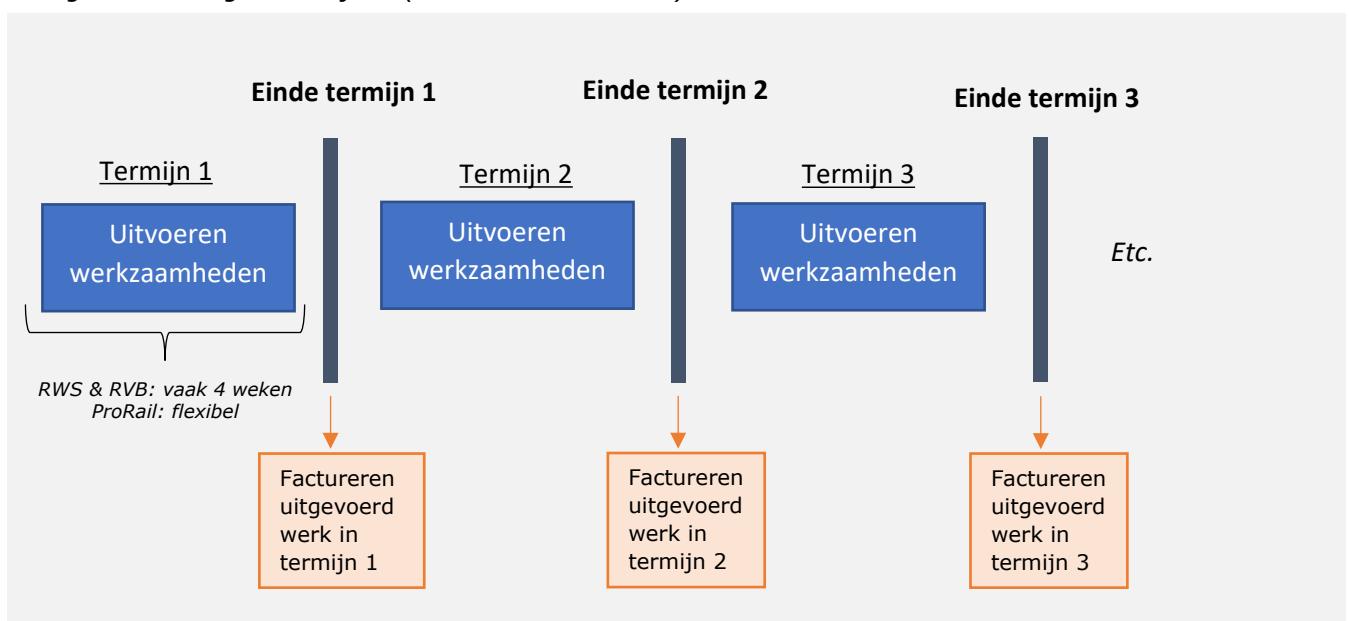
worden uitgevoerd en welke betaalposten met (tussen)producten hij in rekening wil brengen binnen deze vier weken. Hierbij hanteert Rijkswaterstaat vier weken voor aanleg- en renovatiewerkzaamheden (Design&Construct-contracten en Engineering&Construct-contracten) en twee maanden voor vaste onderhoudswerkzaamheden (prestatiecontracten).¹ Rijksvastgoedbedrijf hanteert vier weken voor nieuwbouw en renovatiewerkzaamheden en drie maanden voor onderhoudswerkzaamheden. ProRail laat de opdrachtnemer de termijnen vaststellen op basis van de scope en de planning van de opdrachtnemer. Hierbij mag de opdrachtnemer verspreid over het jaar 18 betaaltermijnen kiezen per project en gelden geen vaste momenten (van bijvoorbeeld vier weken). Hierdoor kan de opdrachtnemer zijn voorfinanciering zelf beperken door de momenten waarop grote kosten worden gemaakt samen te laten vallen met de momenten waarop aan ProRail kan worden gefactureerd.

In de meeste contracten is naast de vaste scope sprake van een "flexibele" scope. Denk hierbij aan opgedragen wijzigingen, optionele of nog nader te bepalen activiteiten, verrekenbare werkzaamheden (calamiteitenherstel). Deze zogenaamde flexibele scope kan een onderdeel van de termijnstaten/termijnschema's zijn, dit kan per situatie verschillen. Hierover worden afzonderlijke afspraken (waaronder uitvoering van de wijziging en betaalcondities) gemaakt binnen de contracten. Dit met het oog op de verschillende soorten wijzigingen.

Onder de **UAV 2012** is het uitgangspunt dat de opdrachtgever betaalt na uitvoering van het gehele werk. Daarbij heeft de opdrachtgever de optie om te betalen in termijnen. In de praktijk wordt hier vaak gebruik van gemaakt. In dat geval wordt meestal een termijn van vier weken gehanteerd en wordt betaald op basis van de stand van zaken van het werk. Alleen in situaties waarbij het werk een zeer korte doorlooptijd heeft of een laag bedrag betreft wordt in één keer betaald.

Bij het vaststellen van de duur en het aantal termijnschema's wordt vaak een afweging gemaakt tussen de voorfinancieringslast van de opdrachtnemer en de extra administratieve lasten bij de opdrachtnemer en opdrachtgever. Zo wordt een vier wekelijkse termijn gezien als een optimum tussen snelle betaling en beperking administratieve lasten. Voor ProRail geldt dat zij niet meer dan 18 betaaltermijnen hanteren in een jaar, omdat meer betaaltermijnen per jaar leidt tot extra kosten voor de beoordeling door ProRail, terwijl dit niet leidt tot een significante afname van de voorfinancieringslast van de opdrachtnemers.

Figuur: Betaling in termijnen (UAV GC en UAV 2012)

¹ Bij deze contracten kan tevens gebruik worden gemaakt van een *uitzondering* namelijk betaling op product waarbij het uitgangspunt is dat de realisatie van het product maximaal 3 maanden duurt en het product na gereedmelding c.q. acceptatie voor betaling in aanmerking komt. Het afgeven van de prestatieverklaring kan worden gecombineerd met het afgeven van de prestatieverklaring op de termijn of los daarvan worden afgegeven.

Factureren

De opdrachtnemer kan een factuur sturen als de werkzaamheden, zoals contractueel overeengekomen, aantoonbaar zijn uitgevoerd. Onder **UAV-GC** dient de opdrachtnemer een prestatieverklaring te hebben ontvangen (§ 33 UAV-GC 2005). In **UAV 2012** contracten wordt door de toezichthouder/directievoerder, die namens de opdrachtgever handelt, vastgesteld of de werkzaamheden zijn uitgevoerd zoals contractueel overeengekomen.

Vooruitbetaling

In sommige gevallen wordt verzocht of aan opdrachtnemer geleverde producten die nog niet zijn verwerkt in het werk, toch betaald kunnen worden, vanwege de hoge kosten van voorfinanciering. Per geval wordt beoordeeld of kan worden voldaan aan dergelijke verzoeken. Er kleven namelijk juridische risico's aan het betalen van nog niet uitgevoerd werk. Als bijvoorbeeld de leveringen niet als eigendom zijn aangemerkt en de onderneming failliet gaat, beschikt de opdrachtgever niet over deze leveringen. Dit is een risico voor de opdrachtgever.

Proces van uitvoering werkzaamheden tot betaling

Hieronder wordt stapsgewijs het proces beschreven van uitvoering van de werkzaamheden tot aan betaling van de afgeronde werkzaamheden². In dit proces is van belang dat de opdrachtnemer het uitgevoerde werk in de desbetreffende termijn pas kan factureren na het verstrijken van deze termijn. Zie ook het figuur hierboven.

Tijdens de termijn	
<i>UAV-GC 2005</i>	<i>UAV 2012</i>
1. Opdrachtnemer voert de werkzaamheden uit.	1. Opdrachtnemer voert de werkzaamheden uit en houdt weekstaten (welke werkzaamheden in een week zijn opgeleverd) bij.
2. Op basis van het kwaliteitssysteem van de opdrachtnemer wordt gecontroleerd of werkzaamheden zijn geleverd.	2. De toezichthouder van de opdrachtgever controleert (dagelijks) of de werkzaamheden die opgevoerd gaan worden in de weekstaten correct zijn uitgevoerd. Hierdoor worden de controle-activiteiten al verricht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden door de opdrachtnemer.
Aan het einde van de termijn	
<i>UAV-GC 2005</i>	<i>UAV 2012</i>
3. De opdrachtnemer dient een verzoek in tot afgifte van een prestatieverklaring, waar nodig onderbouwd met bewijs dat de prestatie is geleverd (§ 33-3 UAV-GC 2005).	3. De opdrachtnemer stelt de termijn op waarin hij aangeeft welke werkzaamheden zijn uitgevoerd. Deze wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de directie.
4. De opdrachtgever controleert of de opdrachtnemer de prestatie daadwerkelijk heeft geleverd en geeft de	4. De directie controleert op grond van de rapporten van de toezichthouder of de werkzaamheden zijn uitgevoerd. Als de

² Afgeronde werkzaamheden worden in de praktijk soms producten genoemd.

prestatieverklaring af (§ 33-4 en 33-5 UAV-GC). Voor zover mogelijk worden de controle-activiteiten al verricht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden door de opdrachtnemer. Gelijktijdig met het afgeven van de prestatieverklaring aan de opdrachtnemer wordt de interne prestatieverklaring inclusief de bijbehorende onderbouwing vastgelegd in de financiële systemen.	directie de termijnstaat goedkeurt, wordt deze met positief advies naar de opdrachtgever gestuurd. Vervolgens geeft de opdrachtgever (projectmanager) een interne prestatieverklaring af op grond waarvan de factuur betaald kan worden.
<i>UAV GC – 2005 en UAV 2012</i>	
5. Opdrachtnemer zendt de factuur met bijbehorende prestatieverklaring in.	
6. De opdrachtgever controleert de factuur (3-way match: vergelijking contractuele waarde – waarde prestatieverklaring – factuurbedrag) en betaalt de factuur (§ 33-6 UAV-GC 2005).	

III. Doorlooptijden en betaaltermijnen

De doorlooptijden vanaf uitgevoerd werk tot aan betaling kunnen worden opgesplitst in twee delen: i) uitvoering van werk tot ontvangst factuur, en ii) ontvangst factuur tot en met betaling.

Doorlooptijden

Rijksvastgoedbedrijf en Rijkswaterstaat registreren geen doorlooptijden in het proces van het uitvoeren van het werk tot het verzoeken om de prestatieverklaring, het afgeven van de prestatieverklaring en het indienen van de factuur. Het achterhalen van deze doorlooptijden kost veel tijd en inspanning. Om deze reden is het niet meegenomen in de inventarisatie. ProRail registreert de doorlooptijden, waardoor het mogelijk is om per project de doorlooptijden van termijnen in te zien. Echter is het niet mogelijk om binnen een kort tijdsbestek een overzicht van deze doorlooptijden aan te leveren.

Betaaltermijnen

Overheden zijn sinds 2013 wettelijk verplicht hun rekeningen binnen 30 dagen na ontvangst van de factuur te betalen. Hieronder staat weergegeven hoeveel procent van de facturen Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf en ProRail binnen 30 dagen betalen.

	2021
Rijkswaterstaat	98%
Rijksvastgoedbedrijf³	92%
ProRail⁴	98%

Schatting doorlooptijden

	Duur
Opdrachtnemer: Uitvoering van werkzaamheden	
Wachten tot afloop termijn	1 – 28 dagen
<ul style="list-style-type: none"> <i>Rijkswaterstaat en Rijksvastgoedbedrijf hanteren meestal termijnen van vier weken.</i> <i>ProRail laat de opdrachtnemer zelf een termijn bepalen met een maximum van 18 termijnen in één jaar.</i> 	
Opdrachtnemer: indienen verzoek tot afgeven prestatieverklaring (met bijbehorende gegevens en onderbouwing)	1- 5 dagen

³ Hierbij merkt Rijksvastgoedbedrijf op dat de migratie van SAP naar Oracle in 2021 plaatsvond, waardoor 95% niet haalbaar was.

⁴ ProRail betaalt 90% van de facturen binnen 5 á 7 (werk)dagen.

<i>Zowel bij aanleg- als bij onderhoudscontracten is contractueel bepaald dat deze rapportage uiterlijk 5 dagen na afloop van de termijn bij de opdrachtgever wordt ingediend</i>	
Opdrachtgever: i) Controleren of de werkzaamheden, zoals contractueel overeengekomen, aantoonbaar zijn uitgevoerd, en ii) geeft prestatieverklaring af	1 – 14 dagen
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Snelle afgifte prestatieverklaring mogelijk indien controles, toetsen en waarnemingen al tijdens de uitvoering van de werkzaamheden kunnen worden verricht.</i> • <i>Andere onderwerpen: kost een aantal dagen, afhankelijk van de omvang van de informatie en eventuele issues die aan het licht komen bij de beoordeling.</i> • <i>Het aangeboden termijnverzoek dient 'met bekwame spoed', zoals deze is opgenomen in artikel 33-4 en 33-5 van de UAV-GC te worden beoordeeld. Twee weken lijkt in de praktijk een redelijke maximale termijn.⁵</i> 	
Opdrachtnemer: Indienen factuur na ontvangst van de prestatieverklaring	Afhankelijk van opdrachtnemer (1 dag)
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Deze stap kan snel worden genomen tenzij de opdrachtnemer bezwaar heeft tegen de van opdrachtgever ontvangen prestatieverklaring. Wanneer dit het geval is kan de opdrachtnemer een factuur indienen ter hoogte van de ontvangen prestatieverklaring en bezwaar maken tegen het verschil wat wordt doorgeschoven naar de volgende termijn.</i> 	
Opdrachtgever: controleert de factuur en betaalt de factuur	5 - 30 dagen
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Het betalen van de factuur kost minimaal 5 dagen.</i> • <i>Overheden zijn wettelijk verplicht hun rekeningen binnen 30 dagen na ontvangst van de factuur te betalen.</i> 	
Totaal	9 – 78 dagen

Hierboven staan de geschatte doorlooptijden van betaling van uitgevoerd werk weergegeven. De bandbreedte van betaling van uitgevoerd werk is groot. Het duurt naar schatting in ieder geval 9 dagen om uitgevoerd werk te betalen en kan tot maximaal 78 dagen duren.

Zowel opdrachtnemer als opdrachtgever zijn verantwoordelijk dat dit proces spoedig wordt doorlopen.

In de praktijk kan vertraging in het proces ontstaan op de volgende punten:

- *Aan de zijde van opdrachtnemer:*
  - Het laat indienen van een verzoek tot het afgeven van een prestatieverklaring.
  - Het aanleveren van onvolledige of onjuiste informatie bij het verzoek tot prestatieverklaring. Bijvoorbeeld het aandragen van geleverde prestaties die (nog) niet zijn geleverd of niet voldoen aan de contractuele verplichtingen, of een administratie die niet op orde is waardoor de opdrachtnemer niet kan aantonen dat de prestatie is geleverd.
  - Het indienen van een factuur met een afwijkend (hoger) bedrag dan de prestatieverklaring.
  - Onjuiste administratie gegevens op de factuur, zoals een onjuist of ontbrekend inkoopordernummer of referentienummer, zodat de financiële administratie de factuur niet kan koppelen aan de financiële verplichting.

⁵ Rijkswaterstaat en Rijksvastgoedbedrijf hanteren geen vaste termijn, maar de term 'met bekwame spoed', zoals deze is opgenomen in artikel 33-4 en 33-5 van de UAV-GC. Deze term wordt toegelicht in paragraaf 5.2 van de algemene toelichting bij de UAV-GC (pag. 11-12). ProRail hanteert als interne richtlijn een termijn van twee weken, maar dit is geen harde contractuele eis.

- *Aan de zijde van opdrachtgever*
  - Vertraging bij de beoordeling en onderbouwing van de geleverde prestatie en onenigheid over de door opdrachtnemer geleverde informatie. Discussie ontstaat vaak over de vraag of werkzaamheden zijn opgeleverd conform contractvoorwaarden.

Aandacht voor snelle betaling

Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en ProRail doen het volgende om ervoor te zorgen dat afgeronde werkzaamheden zo snel mogelijk worden betaald:

- Toepassen van betalingsregelingen die leiden tot het snel kunnen afgeven van een prestatieverklaring en een beperkte administratieve last meebrengen (Rijkswaterstaat).
- Het maken van samenwerkafspraken zodat inspanningen in één keer goed zijn en termijnen niet voor verrassingen zorgen waardoor prestatieverklaringen snel afgegeven kunnen worden. Bijvoorbeeld aandacht voor controles tijdens de werkzaamheden en afstemmen inhoud termijn voordat deze wordt ingediend. (Rijksvastgoedbedrijf).
- Uitvoeren van een LEAN proces op het proces van betalingen om betaling te versnellen en te zorgen dat een hoger aantal facturen binnen 30 dagen wordt betaald (Rijksvastgoedbedrijf).
- Het per direct betalen van geboekte facturen zodat 90% van de facturen binnen 5-7 (werk)dagen is betaald nadat de factuur is ontvangen (ProRail).
- Een opdrachtnemer mag zelf zijn betaalmomenten kiezen tot maximaal 18 per jaar per project. Hierdoor kan de opdrachtnemer zijn voorfinanciering zelf beperken door de momenten waarop grote kosten worden gemaakt samen te laten vallen met de momenten waarop aan ProRail gefactureerd kan worden (ProRail).
- Het betalen van een voorschot van 90% zodra het werk is uitgevoerd, maar nog niet aan alle contractvoorwaarden is voldaan. Hierdoor heeft een opdrachtnemer eerder recht op betaling van een groot gedeelte van het termijnbedrag (ProRail).

IV. Aanbevelingen voor snellere doorlooptijden

Cash Discovery doet in haar onderzoeksrapport de volgende aanbevelingen om de doorlooptijden van betaling te versnellen:

- a) *De periodieke termijnschema's te verkorten naar week/twee wekelijkse basis en periodiek de meer uitgebreide verslaglegging af te spreken*
- b) *Al in de termijnperiode werk onderling te bespreken, zodat direct na termijneinde de prestatieverklaring ingediend en goedgekeurd kan worden.*
- c) *100% betalen voor de werkzaamheden (i.p.v. 80/95%), zeker als er ook een bankgarantie is afgesloten.*

Hieronder volgt per aanbeveling een reactie.

- a) *De periodieke termijnschema's te verkorten naar week/twee wekelijkse basis en periodiek de meer uitgebreide verslaglegging af te spreken*

Deze aanbeveling gaat uit van vaste termijnschema's (zoals Rijksvastgoedbedrijf en Rijkswaterstaat die hanteren). Door de periodieke termijnschema's te verkorten naar een week of twee weken hoeft de opdrachtnemer niet meer vier weken te wachten voordat hij kan factureren, maar kan hij dat al na één of twee weken doen. De verwachting is echter dat door het verkorten van de termijnschema's de administratieve lasten worden verhoogd (aan zijde van opdrachtnemer en opdrachtgever). De opdrachtnemer zal meer administratieve handelingen moeten verrichten om aan te tonen dat de werkzaamheden zijn uitgevoerd, waaronder het opstellen van een termijn en bijbehorende documentatie. Ook de interne afstemming vraagt inspanning. De opdrachtgever zal vaker moeten vaststellen of de termijn voldoet en vaker betalingshandelingen moeten verrichten.

Zoals eerder aangegeven maakt ProRail niet gebruik van vaste termijnschema's van vier weken, maar mag de opdrachtnemer verspreid over het jaar 18 betaaltermijnen per project kiezen. Hierdoor kan het in de praktijk voorkomen dat een opdrachtnemer twee weekenden achter elkaar een factuur indient als bijvoorbeeld in die weekenden aan het spoor is gewerkt. ProRail heeft bewust gekozen voor deze 18 betaaltermijnen, omdat meer betaaltermijnen per jaar zouden leiden tot extra kosten voor de beoordeling door ProRail, terwijl dit niet leidt tot een significante afname van de voorfinancieringslast aan de zijde van de opdrachtnemers.

b) Al in de termijnperiode werk onderling te bespreken, zodat direct na termijneinde de prestatieverklaring ingediend en goedgekeurd kan worden.

Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en ProRail streven om zo snel mogelijk na afloop van werkzaamheden de prestatieverklaring af te kunnen geven. Echter de zorgvuldigheid ten aanzien van de beoordeling van de rechtmatigheid mag niet ten koste gaan van de snelheid van betaling. Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en ProRail moeten beoordelen of de werkzaamheden conform de overeenkomst zijn geleverd en dat maakt dat voor een definitief oordeel moet worden gewacht totdat de werkzaamheden zijn afgerond.

Rijkswaterstaat en Rijksvastgoedbedrijf maken gebruik van het principe 'betalen tenzij' voor aanleg- en onderhoudscontracten waarbij deze aanbeveling niet van toepassing is. Het principe van 'betalen tenzij' houdt in dat er bij afloop van de termijn een prestatieverklaring kan worden afgegeven voor de hoogte van het in de termijnstaat opgenomen bedrag tenzij er op dat moment sprake is van een openstaande tekortkoming.

c) 100% betalen voor de werkzaamheden (ipv 80/95%), zeker als er ook een bankgarantie is afgesloten

Het uitgangspunt van Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en ProRail is om de werkzaamheden volledig te betalen. Rijksvastgoedbedrijf en Rijkswaterstaat schrijven voor dat een gedeelte van de aanneemsom gekoppeld moet worden aan het opleverdossier.⁶ Rijksvastgoedbedrijf hanteert 5% en Rijkswaterstaat 2%. Deze prikkel dient er primair voor te zorgen dat opdrachtnemer een kwalitatief goed opleverdossier aan de opdrachtgever verstrekt.

ProRail betaalt 90% van de werkzaamheden op het moment dat een opdrachtnemer nog niet aan alle contractbepalingen heeft voldaan. ProRail heeft ruim 10 jaar geleden, op verzoek van opdrachtnemers, besloten om geen bankgaranties meer te vragen als zekerheid voor tijdige nakoming door de opdrachtnemer. Nu de zekerheid van een bankgarantie ontbreekt, betaalt ProRail de resterende 10% op het moment dat aan alle verplichtingen is voldaan.

V. Samenvatting en conclusie

Hieronder staan de belangrijkste bevindingen van de inventarisatie weergegeven:

- Uit de inventarisatie blijkt dat de doorlooptijden vanaf uitgevoerd werk tot aan betaling kunnen worden opgesplitst in twee delen: i) uitvoering van werk tot ontvangst factuur, en ii) ontvangst factuur tot en met betaling.
  - Rijksvastgoedbedrijf en Rijkswaterstaat registreren geen doorlooptijden van de uitvoering van werk tot ontvangst factuur. ProRail registreert wel deze doorlooptijden, echter is het niet mogelijk om binnen een kort tijdsbestek een overzicht van deze doorlooptijden van ProRail aan te leveren.
  - Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en ProRail registreren of facturen binnen 30 dagen na ontvangst worden betaald. Uit de inventarisatie blijkt dat in boekjaar 2021 Rijkswaterstaat 98% van de facturen binnen 30 dagen heeft betaald, Rijksvastgoedbedrijf heeft 92% van de facturen binnen 30 dagen betaald en ProRail heeft 98% van de facturen binnen 30 dagen betaald. Rijkswaterstaat en ProRail

---

⁶ Het opleverdossier bestaat uit een uitgebreide set aan documenten waarin is opgenomen wat er is gerealiseerd, dat het voldoet aan de contractuele verplichtingen en instructies voor gebruik en onderhoud. Denk aan: 'Ontwerpdocumenten en as-built tekeningen, test- en keuringsresultaten, topografische gegevens en data bestanden, gebruikshandleidingen, beheer- en onderhoudsinstructies etc.

voldoen hierdoor aan de 95% streefwaarde van het Rijk, Rijksvastgoedbedrijf voldoet hier niet aan.

- Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en ProRail maken in de regel gebruik van algemene voorwaarden, de Uniforme administratieve voorwaarden (UAV 2012 en UAV-GC 2005). Deze zijn in de bouwsector door opdrachtgevers en opdrachtnemers gezamenlijk opgesteld.
- Op basis van deze voorwaarden is een schatting gemaakt binnen hoeveel dagen Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en ProRail uitgevoerd werk betalen. De bandbreedte van betaling van uitgevoerd werk is groot. Het duurt naar schatting in ieder geval 9 dagen om uitgevoerd werk te betalen en het duurt maximaal 78 dagen.
  - De geschatte doorlooptijden worden veroorzaakt door de volgende elementen in het proces:
    - Duur van de uitvoering van werkzaamheden. Opdrachtgever moet wachten tot afloop van de termijn die is afgesproken. Rijkswaterstaat en Rijksvastgoedbedrijf hanteren meestal termijnen van vier weken. ProRail laat de opdrachtnemer zelf een termijn bepalen met een maximum van 18 termijnen in één jaar.
    - De opdrachtnemer moet een verzoek indienen tot het afgeven van een prestatieverklaring met bijbehorende gegevens en onderbouwing.
    - De opdrachtgever moet controleren of de werkzaamheden, zoals contractueel zijn overeengekomen, aantoonbaar zijn uitgevoerd en de opdrachtgever geeft de prestatieverklaring af.
    - De opdrachtnemer moet een factuur indienen nadat de prestatieverklaring is afgegeven.
    - De opdrachtgever moet de factuur controleren en daarna betalen.
  - Op basis van het bovenstaande is zichtbaar dat een deel van de geschatte doorlooptijden mede wordt bepaald door opdrachtnemers zelf voordat zij hun factuur indienen.
  - Uit de inventarisatie komt verder duidelijk naar voren dat de doorlooptijden beïnvloed worden door een zorgvuldige beoordeling van de geleverde prestaties. De rechtmatigheids- en doelmatigheidseisen mogen niet ten koste gaan van de snelheid waarmee facturen worden betaald. Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf en ProRail maken gebruik van een beperkt aantal termijnen om de administratieve lasten te beperken.
  - Het is lastig om over de doorlooptijden conclusies te trekken. Uit de inventarisatie blijkt dat de, door Cash Discovery gestelde, doorlooptijd van betaling van 75 dagen in sommige gevallen kan voorkomen. Het Cash Discovery onderzoek gaat uit van 12 projecten. De gehele projectenportfolio van de opdrachtgevers bevat vele projecten. Het is niet duidelijk op welke basis de 12 geselecteerd zijn en of het beeld daarmee representatief is. Een doorlooptijd van 75 dagen betreft het gehele proces vanaf afronding van een inspanning tot en met betaling. Indien er sprake is van een lange doorlooptijd spelen er verschillende factoren die te maken hebben met vertragingen, bijvoorbeeld omdat het moeilijk is om de rechtmatigheid vast te stellen. Het streven is dat het proces voorafgaande aan de betaling rechtmatigheid en doelmatigheid combineert. In voorkomende gevallen dat een doorlooptijd lang duurt wordt besproken waar dat aan ligt.

VI. Vervolg

Op basis van de bovenstaande informatie gaan Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf en ProRail graag met elkaar in gesprek (als opdrachtgevers onderling) om te bezien of de goede elementen in het bovenstaande proces kunnen worden toegepast binnen de eigen regelingen van de verschillende organisaties. Zodat bestaande processen kunnen worden geoptimaliseerd. Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf en ProRail zijn reeds in gesprek met diverse brancheorganisaties over betere processen die voor zowel opdrachtnemer als opdrachtgever passend zijn gelet op administratieve belasting en snelle betaling. Dit zullen zij ook in de toekomst blijven doen.